

Naalakkersuisut siulittaasuat
Ukiortaami 2001-mi oqalugiaat

Asasakka inuiaqatikka.

Siullermik tamassi uummammit pisumik ukiortaami pilluaritsi pilluaqqusaallusilu. Siorna piffissami matumani ukiut tuusintillit pimoorussamik inuulluaqqusimavavut, tamatumani immitsinnut kissaateqatigiilluta ukiut tuusintillit tulliuttut ajunngitsussanik atugaqarfigiumaa-rivut. Ukiut tuusintillit nutaat annertuunik piunasaqar-fiupput. Ineriartornerit suli annertuut naammattooru-maarpavut. Tassami meeraagallaratta takorloorsiman-ngisaannakkavut, maanna ullutsinni atugarilersimavavut.

Immikkut qutsavigerusuppakka inuit peqataasimasut tamaasa, meeqqat atuarfiat pillugu periusissanik nutaanik pimoorussanillu tunniussaqaarsimasut.

Tassami ukiumi qaangiuttumi meeqqat atugaat oqallisi-gereersimavavut. Tamatta kissaatigaarput, nunatsinni meeqqat ajunngitsunik atugaqarnissaat inuuneqarnis-saallu, tamakkulu anguniarlugit qanoq iliuuseqartaria-qartugut.

Oqaannarsinnaajunnaarpugummi, meerartavut salliutissagivut. Tamatta immikkut akisussaassuseqarpu-gut, uagut ilaquttattalu ajunngitsunik inuuneqarnissaan-nut. Imaanngitsoq siunissami, imaluunniit meeqqat angi-suunngorpata taammaliumaarluta, tamannali pisaria-qarpoq maannakkorpiaq. Inersimasut pitsaasumik inuup-pata, aamma aatsaat meeqqat taamatut pitsaasumik inuusinaapput.

Nunagisarput angeqaaq siammarsimaqalutalu inuuvugut.

Naalakkersuisuni sulivugut anguniarlugu, suli annertune-rusumik innutaasut imminnut tikissinnaanerat qularnaar-niarlugu, innuttaasut pilertornerusumik ajornannginne-rusumillu nunagisatsinni angalasinnaaqqullugit. Uper-navik mittarfittaarpoq, allallu illoqarfiit aamma malin-naajumaarput nunarput ataqatigiinnerulissaaq, taamaa-liornitsigullu ataatsimoorluta ingerlanerput nukittorsar-neqassaaq. Inuiaat ikittunnguuvugut, kisianni nukittu-vugut.

Suli angajoqqaarpassuaqarpoq qitornatik aallartittaria-qartaraat nunanut allanut ilinniariartortillugit . Uanga nammineq allarpassuit peqatigalugit tamanna ilisimavara, oqitsuinnaasanngitsoq inuusuttumut angajoqqaanullu, angerlarsimaffitsinniit qimaguttariaqartarnerput, avata-ngiisinilu allaanerusni nammineerluta naammassisaqar-niartarluta.

Nammineerlutali aamma ilisimavarput, pitsaasumik ilinniagaqassagaanni aamma taamaaliortoqartariaqartoq. Taamaattoqartillugu immitsinnut tamatta ikioqatigiis-sinnaavugut taperserqoqatigiillutalu. Angerlarsimaffik, atuarfik pisortallu tamatumani tamatta akisussaavugut, siunertaammat inuusuttut ilinniarnersa iluatsinnissaat. Tamanna atorfissaqartitaavoq inuusuttumit namminermi aammalu inuiaqatigiinni. Suliaq tamanna iluatsissaaq.

Meeqqat atuarfiata killiffia - Atuarfitsialaap maanna pisusanngortup - pinngitsoorani, pitsanngorsaatit tassani pilersissavai. Angajoqqaat kissatigaat meeqqamik ilinniarnermi ajunngitsunik aallarnernissaat, taman-nalu akuersaarneqarpoq. Isumaga naapertorlugu, maanna Atuarfitsialak aqqutigalugu ineriartornermut pulassaagut, uteriaqqinnata ingerlavissatsinnut.

Inuiaqatigiinni nutaaliaasuni innuttaasutut uatsinnut

piumasarineqartut alliartuinnassapput. Silarsuaq avata-ngiiserput, ullut tamaasa qanillartortutut ilerpoq. Tamatumani piginnaangorsarsimasariaqarpugut, inuttut, inuiaqatigiittut ulluinnarnilu innuttaaqataasut.

Aamma tamatumani piviusorsioartariaqarpugut, tassami ukiuni tuusintilinnut nutaanut maanna appakaappugut. Inuiaqatigiulerpugut nutaaliaasut illoqarfinni nunaqar-finnilu, suliffissuaqarluta, atuarfeqarluta, pisiniarfeqar-luta, umiarsuaateqarluta, timmisartulersimalluta, sullivinnik paarisqarluta, napparsimaveqarlutalu, innaallagissiorfeqarluta, erngup nukiliorfeqarluta allaat, tamarmik ingerlanneqarnissaat pinngitsoorneqarsin-naanngitsut. Aammali inuttut ingerlasinnaasariaqarpugut, immitsinnut susasaqarfigeqatigiilluta, nunagisatsinni kusanaqisumi soqutiginaqisumilu.

“Kiffaanngissuseq, naligiinneq qatanngutigiinnerlu” franskit ukiuni uuntritilinni arlalinni mumisitsinerminni tunngavigalugit ingerlapput. Uagut aamma nammineq nunatsinni, naak taakkununnga assersuutinnikkaluar-luta, taamatut siunnerfeqarluta oqaatigisariaqarpugut. Upperalugulu tamaviaarupparput, nunarput ingerlaq-qissasoq angerlarsimaffiusoq tamatsinnut pitsaasoq, tassaalluni angerlarsimaffik najorlugu tamatsinnut unganartoq. Nuna tikikkuminartoq, kikkunnit tamanit sulilluarusuttunit inissaqartitsilluni misigiffiusoq. Tamatumani apeqqutaatinnagit qassinik ukioqarnerit, inunngorfiit, angutaaneq arnaanerluunniit, oqaatsit upperisarluunniit. Tassaapput naalakkersuinikkut tunngavigisat uanga pingaartitakka, nuannaarutigi-sartakkakkalu naalakkersuinermit sulialinnit tamanit pigineqarmata, namminersornerulernerup aallartinne-raniilli.

Tamattami immikkut suliassaqarlutalu

akisussaaffe-qarpugut, qularnaarsimassallugu,
arlaannarpulluunniit ilaminut naalakkiisuulissanngimmat.
Inuiaqatigiit inuinnaat naalakkersueqataaffigisaat
inuuffigaarput, tamatumanilu oqaloqatigiiinneq
aqqutissaavoq. Oqalo-qatigiissinnaaneq, inuinnaat
naalakkersueqataanerisa aallaavigaat, tamannalu
tamatsinnut pitsaanerpaavoq.

Inuinnaat naalakkersueqataaneranni tunngaviusut
taa-maattut siunnerfigiuartariaqarpavut, silarsuarmi
allan-ngoriartoqisumi inooqataagatta. Inuit qinigaasut
pissutsit pitsaanerulersinniarlugit ajornannginnerusumillu
aaqqin-niarlugit suliaravut. Suliaralugu inuiaat
nutaaliaasumik ingerlalersut aammalu inuiaqatigiittut
nukittuutut inissisimasut. Tamatuma akerlia
suliarissanngilarput.

Asasakka inuusuttut. Amerlaqisugut usoruppassi maanna
periarfissarpassuarnik naapitassaqaalerassi, inuiaqatigiinni
maani ineriartorfiusuni. Ilami periarfissarpassuaqalerpusi
inuunissinni soqutiginarporpassuarnik naapitassaqa-
lerassi. Tassami eqqaamasariaqarpoq, amerlaqisugut
taamaattunik periarfissaqarsimannginnatta, maanna ilissi
tikitassinni. Periarfissat taamaattut
takuneqarsinnaasi-mannngillat ukiut 20-it matuma siorna
tikillugu !

Malinnaaffigaassi ikiuunniarlutalu, pisinnaasannguarput
tamaat, siunissarsi angusaqarfiulluarqullugu.
Qularin-ngilaralu taamaalorsinnaasusi. Kikkut tamarmik
kukku-sinnaapput, tamannalu inuppalaarnerusoq
oqartarpugut, kisianni taamaattoqarpat
uniinnanngisaannaritsi, inger-laqqissaasili kukkunerit
amerlanerusut pilersinnagit. Aamma imminut
akilersinnaajuarpog, inuit allat oqalo-qatigisinnaaneri,
sooq kukkusoqarsimasog misissorlugu, qanorlu iliorluni
ajornartorsiutit aaqqinneqarsinnaanersut oqallisigalugu.

Qularinngilara, tamannalu qilanaareqarput, ukiuni qanin-nerpaani maani suliassat tamatta nammineq naammas-sisinnaalissagivut. Kisianni ajoqutaanngilaq aammalu uummarissaataasarpoq allat isumaannik tiguisinnaaneq - aamma avataaniit.

Imminuinnaq isumagilerneq ingerlanermi sanimut sangu-soorneruvoq. Akerlianilli pimoorussamik ilisimasassanik ujartuiuarneq tassaavoq inuunermi nukittorsaat pitsaa-soq.

Tamanna tamatsinnut pitsaasuvoq. Sumiluunniit inuiaqatigiinni ikkaluarutta, immitsinnut atorfissaqar-tippugut avatangiisivut suleqatigiinnermik pitsaasumik aaqqiivigisimagutsigik. Tamanna inuiaqatigiinni inger-lalluartuni aallaavigissallugu pinngitsoorneqarsinnaan-ngilaq.

Ataatsimoorluta inuiaqatigiinni ineriartornerput inuiattut atasinnaanitsinnut aamma tunngaviuvoq. Taamaappoq aamma ikinngutiginnernik suleqatigiinnernillu paarsinis-sarput ineriartortitsinissarpullu silarsuarmi avatangiisit-sinni pilersissimasatsinni. Tamanit sallerpaavoq Dan-marki, aammalu nunat allat attaveqarfigilersimasavut.

Suli annertunerusumik nunatsinni nammineerniarnerput piginnaatitaaffissanik aamma ilalersugaassaaq. Isuma-qarpunga tamanna akisussaaffigisariaqaripput tunniu-simalluta ataqqinnillutalu.

Inuiaqatigiinni soqutiginaqisuni innuttaaqataavugut siulitsinni kingornutaqarluarluta. Aammali silarsuarmi innuttaaqataasinnaanarput sapiuffiginngilarput. Nunanut sanilerisatsinnut pitsaasumik inooqateqarnitsigut, ikinngutiginneq nukittoqutigalugu, ajornartorsiutit

aaqqiffiginnaavavut pitsaanerusumik
ajornannginneru-sumillu.

Ukiumi qaangiuttumik takornariarpassuit aatsaat taama amerlatigisut, nunarput aqquasaarsimavaat. Takornarianik isumaginninnerput pissusissamisut nutaaliaasumik ingerlalersimavoq. Inuusuttorpassuit takornariaqarnermi sulilersimapput. Perrumaataarutigisarpara, naamat-tooraangakkit inuusuttut - pissusissamisorluinnartutut - qallunaatut, tuluttut noorlersut franskisulluunniit oqaluttut tusaallugit, namminneq oqaatsitta saniasigut. Ilisimatusarfiup allissutissai naammassippata, qularutissaanngilaq ilinniagaqarnikkut attaveqatigiinner-tigut inuusuttullu ilisimasassaminnik pitsanngorsaqatigiit-tarnerisa angusassat pitsaanerulersikkumaaraat.

Angutit arnallu inuusuttut maanna aamma periar-fissinneqarput Kangilinnguani sakkutooqarnerup iluani Sisimiunilu HTX-imi ilinniagaqarnissaminut. Neriuppunga neqeroorutit nutaat taakku marluk atorluarumaarisi.

Atuagarsorluni piginnaanngorsarnerit saniasigut aamma assassorluni pikkorissarnerit pisariaqartinneqartuarput. "Oqaq amigavippoq, assaat sulissapput," taalliortoq politikkerilu tusaamasaq Avgo Lynge taama oqareersima-galuarpoq. Sanaartornermi Ilinniarfiup allallu sulinermik ilinniarfiit pisinnaasaq tamaat tapersersorneqarnissaq pisariaqartippaat inuusuttunit uatsinnillu allanit.

Aamma uagut nammineq avatangiisivullu pillugit ikioqatigiiffissaqarpugut, tassalu pisuussutivut uumasut qanoq atorluassagivut kingunissaqartumik. Qularnaar-tariaqarparput, kingulissavut aalisarnermik piniarnermillu inuussutissarsiortuarnissaat.

Naalakkersuisut nuannaarutigaat ukioq manna rejertassat amerlinissaat. Tamanna naalakkersuisut atorniarpaat sinerissap qanittuani aalisarnerup nutarteriffigalugulu patajaallisarnissaannut, aamma aalisariutit pigineqartut eqqarsaatigalugit.

Maannamummi akulikippallaamik naviasaarneqartale-reerpugut pisuussutivut uumasut kingunissaqarnerusumik atortariaqalerivut oqarfigineqarluta. Taamaattoqarpat tunuarsimaassanngilagut aalisarnermi piniarnermilu kingunissalimmik aalajangersagaliussalluta.

Pinngortitammi inuunitsinni nuannersorpassuarnik tunisarpaatigut. Taamaappoq, aalisarutta, arfanniarutta, timmissanik allanilluunniit piniarutta, ilami erngup nukissiorfilioralarutta, soorlu aallartereersugut, tulliullutik Tasiilaq Kujataanilu erngup nukissiorfissaat, aammalu piffinni allani pilersitaajumaarlutik. Ikumma-tissatigut avataaniit pisariaqartitavut angivallaarput, nukissiorneq akikinnerusussamik pisariaqartipparput. tamakkuninnga atuinermi tamatsinnut ajunngitsunik kingunissalimmik iliortariaqarpugut.

Ilanngullugulu tamakkununnga atatillugu nersualaangit-soorsinnaanngilara Nuup kommuuniata immikkut inissa-qarnermi iliuuseriniagaa erseqqissoq. Qisuariaatsit taamaattut atorfissaqartippavut.

Peqqinnissaqarfiup kiffartuussinerani ukiuni kingullerni pitsanngoriartorneqarpoq. Peqqinnissaqarfinni iliuuseri-sinnaasavut annertusiartorput. Ingerlaqqittariaqarpugulli, maani nunatsinni iliuuserineqarsinnaasut tamakkiisumik atorsinaalerumallugit.

Soorunami suliaq sunaluunniit isornartorta qarpoq, tama-tumanilu aningaasartuutit kiffartuussinerillu nalilersor-tuartariaqarput. Imaalersinnaalluni, aamma akissaqartut namminneq akileeqataasinnaallutik. naalackersuisuni isumaqarpugut, pisariaqartitsisut tamarmik kiffartuunne-qassasut, aammalu ikiuussinnaasugut ikiuuttariaqartugut.

Tassami pissutsit ajornannginnerusumik, pitsaanerusumik, eqaatsumik akikitsumillu naammassisinnaaneri pimoorutamik angusariaqalerpavut. Tamannalu aamma pisinnaavoq nunatsinni imminnut qanittut illoqarfiit kommuunillu maannaminngarnit annertunerusumik piviusorsiorlumillu suleqatigiilernerisigut, aammalu namminersornerullutik oqartussat sulliviisa namminer-sortunit ingerlanneqarnissaasigut alloriarnertigut.

Tamatumani naalackersuinikkut akisussaassuseqartumik aalajangiisariaqarpugut, taamaaliussallutalu piareersi-mavugut.

Nammineq takorloorpara inuussutissarsiornerput nalinginnaasumik ingerlallassasoq sulliviit, niuertarfiit nioqqutissanik pilersuinerit isigalugit. Inuussutissarsior-nikkut ingerlatsineq isumaga malillugu nammineerluni ingerlaaseqalersinnaavoq, pisortat immikkut suliffiler-sorneri annertoqisut salliutinngikkaluarlugit.

Ukioq kingulleq nunarput kusanartoq silarsuarmiut annertuumik ilisimasaqarfigilerpaat. Dronninngerput Prinsilu, Islandip præsidientia, Kunngissap qimussernera, EU-kommissioniata siulittaasua allarpassuillu tikeraar-simavaatigut, takullugu nunarput angeqisoq nukittuunilli inoqartoq, avatitsinniit ilisimaneqarnerulersunik. Kikkut tamaasa taamatut

tikeraartitsinermi ikiuussimasut qutsavigaavut.

Nunaqqativut Danmarkimiittut nunanilu allaniittut ukiumi nutaami ajunnginnerpaanik kissaallugit inuulluaquakka.

Ullormi matumani kingumut qiviartarpugut, aamma eqqaallugit asasavut qimagussimasut. Toqup inngilia aamma ilaqutariinnut arlalinnut aqqusaarisimavoq, annaasaqartilluta. Eqqaamasavut ajunngitsut pigaavut. taakku aliasunnitsinni tuppallersaatigaavut. Uummammit pisumit aliasuttut aliasoqatigaavut.

Dronning Ingrid aamma peeruttunut ilaavoq, angisuumik eqqaamaneqassaaq inuttut pisussaassutsip inuppalaar-nermik ilaqartup kusanartunik ilusilikkap ataani inuusi-masutut. Aamma uagutsinnut maani nunaqartunut.

Taama oqaaseqarlunga tamassi, illoqarfimmiikkussi, nunaqarfimmiikkussiluunniit kiserliornartuni, avannaaniit kujammut tunuanilu najugaqartusi, savaateqarfimmiu-susilu, ukiortaami pilluaritsi.

Guutip ukiumi nutaami pilluaqqulisigut.